

Nedělní úvaha (kázání) na text Markova evangelia

v Lysé nad Labem, na Zmrtvýchvstání Páně, 4. dubna 2021

Zvěst o vzkříšení

Když uplynula sobota, Marie z Magdaly, Marie, matka Jakubova, a Salome nakoupily vonné masti, aby ho šly pomazat. Brzy ráno prvního dne po sobotě, sotva vyšlo slunce, šly k hrobu. Říkaly si mezi sebou: „Kdo nám odvalí kámen od vchodu do hrobu?“ Ale když vzhledly, viděly, že kámen je odvalen; a byl velmi veliký. Vstoupily do hrobu a uviděly mládence, který seděl po pravé straně a měl na sobě bílé roucho; i zděsily se. Řekl jim: „Neděste se! Hledáte Ježíše, toho Nazaretského, který byl ukřižován. Byl vzkříšen, není zde. Hle, místo, kam ho položili. Ale jděte, řekněte jeho učedníkům, zvláště Petrovi: „Jde před vámi do Galileje; tam ho spatříte, jak vám řekl.“ Ženy vyšly a utíkaly od hrobu, protože na ně padla hrůza a úžas. A nikomu nic neřekly, neboť se bály.

(Bible, Markovo evangelium, 16. kapitola)

Vhodné je doplnit četbou Petrova kázání ve Skutcích (Sk 10,34-42), neméně pak mnohými slovy Pavlovými (1K 1,23; 15,1-11).

Také žalm 118 či písně 346 a 660 doplňují toto přemýšlení.

obrázek:

www.evangelie-et-peinture.org

Navštivte webové stránky našeho sboru, stáhněte si další kázání, prohlédněte fotografie, mějte přehled o aktuálním dění v evangelickém sboru v Lysé nad Labem.

www.lysa.evangnet.cz

Tohle je nejprapodivnější příběh o vzkříšení. Ježíše v něm nenajdete. Vlastně jen prázdný hrob a mlčení, resp. mlčící ženy. Je-li tohle dobrá zpráva, je-li tohle evangelium, je to evangelium o „nepřítomnosti Boha a absenci zvěstování“. Kdysi jsem měl tenhle Markův závěr rád. Oceňoval jsem, že je bez patosu, bez příkras a zázraků. Prostě jen prázdný hrob. A vlastní rozhodnutí, věřim-li, že prázdný hrob znamená vzkříšení. Kdysi jsem měl za to, že tohle je nejlepší obraz naší reality víry, našeho, mého, rozhodování. Prostě nemám nic v ruce. O nic hmatatelného se nemohu opřít. A musím se rozhodnout. Věřim nebo ne?

Dnes už víme, že je to Markova licence. Syrovost, realnost, úspornost. Po 16ti kapitolách a 16ti uzdraveních, po půlročním společném putování bychom vlastně u Marka ani žádný jiný závěr nečekali. Osm posledních veršů (následující verše Markovy závěrečné kapitoly jsou o dost pozdější dodatek), které postrádají triumfalismus, oslnivost, zadostiučinění. Veškerá evangelijní naděje je ukryta zdánlivě v pouhé jediné a krátké větě: *Není zde, byl vzkříšen*. Dále je tam anděl, který nevzbuzuje důvěru a respekt, ale děs a odpírání. Nikdo s ním nemluví, nikdo ho neposlouchá; je těžké přijmout ta podivná slova od neznámého individua. Vždyť to, co říká, se vzpírá zdravému rozumu. Kdyby tu tak byl Ježíš. Jenže ten v hrobě není. Jen mládenec a prchající ženy.

Ono je tam té naděje víc. Jen je po Markově způsobu ukryta a nezachází se s ní jako s laciným zbožím. Tak bychom mohli např. neoprávněně minout andělův apel, aby vyřízeno bylo především (!) Petrovi. Petr na tom asi není nejlépe. Když Ježíše nedávno peskoval, vysloužil si tvrdou reakci (Mk 8,31-33). Posléze Krista dokonce třikrát zapřel (Mk 14,66-72)¹. Mám za to, že Petr byl po Velikonocích na dně. Dost možná nebyl dalek tomu, aby si sáhl na život. A tady je najednou ukrytý vzkaz. „Petře, já tě neodepsal! Mám tě pořád rád. Chci se s tebou zase vidět. Potkáme se na našich starých místech.“ Kolik milosrdenství se ukrývá v tomto rozpomenutí se na Petra. Jen je škoda, že ženy mu nic nevyřídí. Naštěstí se mu může připomenout Bůh sám, ale to je v jiném evangeliu.

Další, co je třeba v Markově podání rehabilitovat, je mlčení žen. To jejich neposlušné mlčení leželo křesťanům po staletí v hlavě. Proč mlčely, když se tím přímo vzdorovitě zpronevěřily poslání, kterým je pověřil sám Bůh? Zdánlivě je to další důkaz Markovy licence, kdy nenechá ani na učednicích „nit suchou“. Jenže v širším kontextu Markovy skepse vůči lidstvu se náhle mlčení žen může jevit jako ospravedlnitelné. Vždyť mají vyřídít zprávu o prázdném hrobě, nic víc nemají v rukou. Jen svědectví jakéhosi anděla. Žádný důkaz o živém Bohu. Žádné setkání se vzkříšeným. Je přímo nabíledni, že historika o prázdném hrobě bude nepochopena a překroucena, řikají si asi ty ženy.

¹ O tom, že na Petrovi bude stát církev (Mt 16,17-20) nemůže být u Marka ani řeč. A ani trojí vyznání lásky ke Kristu (J 21,15-16) mu není dopřáno.

V Markovi je lidské míjení s Kristem přítomno na každém kroku, kolik Kristových slov a činů bylo už nepochopeno či přerouceno. Od živých soudních svědků (Mk 14,58), přes farizeje až po učedníky. Lze se v tuto chvíli divit, že se ženy bojí nepochopení a obvinění z pomatení či lži? Někdy je prostě lepší mlčet. Prázdny hrob může tak nanejvýš probudit podezření, že někdo přemístil Ježíšovo tělo. Může pouze znamenat, že hrob byl vykraden. Prázdny hrob nevzbuzuje víru, spíše nejistotu a zmatek. Ty ženy tak dost možná mlčí správně. Jejich mlčení nemusí být známkou ustrašenosti, ale spíše obavy, že jejich svědectví nebude správně pochopeno. Ty ženy mlčí správně a dost možná i dlouho, protože jejich současník apoštol Pavel nejspíš historku o prázdném hrobě nezná (argumentuje setkáním se vzkříšeným). Ale ty ženy evidentně nemlčí navždy, protože se nakonec jejich svědectví do evangelia dostalo. Proč nakonec promluvily? Protože jiní se mezitím setkali se vzkříšeným Ježíšem. A tváří v tvář úžasným zprávám o setkáních živým Kristem dostává historka o prázdném hrobě nový rozměr a může být konečně správně pochopena. Tak to alespoň vidí ony ženy a o prázdném hrobě přece jen vyprávějí. Že nic správně být pochopeno nemusí, o tom svědčí exploze senzacechtivých hmotin o Ježíši i prvotní církvi, tzv. Jidášovým evangeliem počínaje (2.stol.n.l.) a Šifrou mistra Leonarda konče (20.stol.n.l.). K našemu povzdechu by nám ale Marek chápavě přikývnul a dost možná dodal, že nám to říká celou dobu. Lidská blbost na Božím zájmu o člověka ale paradoxně nic nemění. Jen ten Boží příchod nelze podepřít sebelepšími důkazy či argumenty, a proto nakonec prázdný hrob Markovi stačí. I prázdný hrob může být evangeliem naděje. Jen nesmí zůstat jen u něj, ale o tom za chvíli.

Víra je vztah. A vztah máme s konkrétními lidmi, s lidmi z masa a kostí. Takhle to viděli židé, takto to chápal apoštol Pavel, a takto to máme vlastně i my dnes. Nositelem vztahů je tělo. Milujeme konkrétní lidi, jejich postavu, jejich nitro. Tělo, konkrétní balíček tkání a kostí, masa a duše, tělo je konkretizací naší lásky. Bůh tuto podobu lidského vztahu, tuto tělesnost, respektuje. Ba touží po člověku, po lidské lásce natolik, že se jako člověk rodí a jako člověk umírá. Bůh přijímá lidské tělo. Tělesné neduhy léčí. Zná limity těla, jeho křehkost, zranitelnost, smrtelnost. Proto uzdravuje či křísí dceru Jairovu. Vrací tělo do hry. Markův závěr evangelia bez těla proto není definitivním závěrem a sám Marek to ví. A nejspíš chápe svou historku o prázdném hrobě v prvé řadě jako apel na čtenáře, aby se vydal hledat zmizelé Ježíšovo tělo a našel živého Krista.

Marek ví, že bez následného svědectví o setkání se vzkříšeným nemá prázdný hrob správný význam. Ví, že po přečtení závěru jeho evangelia, musí následovat svědectví těch, kteří se s živým a tělesným Ježíšem setkávají, musí následovat vyznání vzkříšeného Krista. Markovo evangelium končí útekem. A ten útek žen v sobě ukrývá překvapivě dobrou zprávu. Útek žen je úprkem ze hřbitova. Tvoří jasnou paralelu a protiklad k útěku učedníků, kteří se ve čtvrtek při Kristově zatčení od Ježíše rozprchli jak hejno kuřat. Marie z Magdaly, Marie, matka Jakubova, a Salome totiž utíkají správně, utíkají z místa, kde Ježíš není, do míst, kde může být, kde jej lze potkat. Spěchají z

míst, kde chybí mrtvé Ježíšovo tělo, aby našli živé tělo Krista. Spěchají za těmi, kteří Ježíše milují a které miluje on. Právě tam ho lze totiž najít.

Nebyl by to ovšem Marek, kdyby i tady, na samotném závěru varovně nezvedl prst. Lidská fascinace tělem má jedno úskalí. Neschopnost tělo opustit, resp. lidské tělo zbožštit, uctívat. Není většího snu než sen o věčném mládí a věčném zdraví a věčném životě v dokonalém těle. Lidská láska spojená s tělesností může mít patologické rysy. To když se k tělu upneme víc než k člověku v něm. To když se připoutáme k místu posledního odpočinku víc než k naději budoucího setkání. Tomu všemu staví Marek hráz ústy anděla. *"Není zde! Tohle je jen (!) místo, kam jej položili."* Marek si nedělá o lidském myšlení iluze a nedělá si ani iluze o prvotní církvi. Jeruzalémská církev byla plná Ježíšových pokrevních příbuzných, se kterými Ježíš dle Marka vůbec nevycházel. Jenže už záhy se jeruzalémský sbor cítil být nadřazeným nad ostatními. A jedním z důvodů byl „hřbitov“. Vždyť u nich je přeci to místo, ten hrob (!), byť prázdný. Oni mají co ukázat, byť vlastně ukázat co nemají. I dnes je turistický ruch Jeruzaléma z velké části založen na fascinaci hrobem či hroby Ježíšovými. *"Není zde, byl vzkříšen"*, zní andělov hlas. „Je jinde a tam večeří se svými učedníky.“

Ve svém posledním varování před dalším lidským nepochopením potřebuje Marek zdůraznit i pasivitu vzkříšení. Anděl říká: "Byl vzkříšen". Nikoli: "Vzkřísil se." Od pradávných dob totiž lidé tíhnou k přecenění lidské schránky. Dokazují to nejen první gnostičtí heretici (2 stol.), ale i dnešní vyznavači kultu Marvelovských filmových komiksů. Super-schopnosti, božská aura, nezranitelnost, nesmrtelnost, to vše lidstvo nábožně vyznává a vyhlíží. Je to čirá fantazie, naděje je v tom ovšem pramálo. Ježíš naštěstí není super-hrdina. Nevyláme se z hrobu a nevlétne k nebi jako Superman. A jestliže svým narozením v Kristu říká Bůh ano k lidské tělesnosti, nevybízí k beznadějnému hledání tělesné nesmrtelnosti. *My kážeme Krista ukřížovaného*, říká Pavel jedno z prvních vyznání víry a podtrhuje tak podstatu skutečné naděje. Ježíš zemřel. Jeho tělo kleslo, krev se v něm srazilo. Srdce přestalo bít. To, co nezemřelo, byl vztah s tělem spojený. Láska, Boží vztah k tělesnému člověku a lidský vztah k tělesnému Bohu jsou tím, co dává život. To Bůh křísí tělo k životu, protože miluje a chce být milován.

Víra se nerodí pod prázdným křížem ani před prázdným hrobem. Víra se rodí při setkání se vzkříšeným (tělesným) Kristem. Při společném jídle, povídání, zpěvu. Tak to zažívali první učedníci, tak to lze svým způsobem zažít dodnes např. při večeři Páně. Ona „tělesnost“ je však nakonec pouze prostředek, hmatatelný, lidmi preferovaný a Bohem akceptovaný způsob vztahu, možnost vzájemné lásky. Nemáme milovat místo, kde Bůh ležel, předměty, jichž se dotkl, nemáme vlastně milovat ani jeho tělo, máme milovat jej, Boha, který se z lásky k lidem stal člověkem.